

1. CHARTA ORGANIZÁCIE SPOJENÝCH NÁRODOV

MY LUD SPOJENÝCH NÁRODOV, ODHODLANÍ

uchrániť budúce pokolenia pred metlou vojny, ktorá dvakrát v priebehu nášho života priniesla ľudstvu nevysloviteľné strasti,

vyhlásiť znovu svoju vieru v základné práva, v dôstojnosť a hodnotu ľudskej osobnosti, v rovnaké práva mužov a žien i národov veľkých i malých,

vytvoriť pomery, v ktorých možno zachovať spravodlivosť a úctu k záväzkom vyplývajúcim zo zmlúv a iných prameňov medzinárodného práva,

podporovať sociálny pokrok a zlepšovať životnú úroveň vo väčšej slobode

A PRE TENTO CIEĽ

pestovať znášanlivosť a žiť spolu navzájom v mieri ako dobrí susedia,

zjednotiť svoje sily pre zachovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti,

prijatť zásady a zaviesť metódy zaručujúce, že sa ozbrojené sily budú používať len v spoločnom záujme, a používať medzinárodný mechanizmus na podporu hospodárskeho a sociálneho povznesenia všetkých národov,

ROZHODLI SME SA ZJEDNOTIŤ SVOJE ÚSILIE,

ABY SME DOSIAHLI TIETO CIEĽE

Preto sa naše vlády prostredníctvom svojich zástupcov, ktorí sa zhromaždili v meste San Franciscu a predložili svoje plnomocenstvá v dobrej a náležitej forme, dohodli na tejto Charte Organizácie spojených národov a zriaďujú týmto medzinárodnú organizáciu nazvanú

Organizácia spojených národov.

KAPITOLA I CIEĽE A ZÁSADY

Článok 1

Ciele Organizácie spojených národov sú tieto:

(1) Zachovať medzinárodný mier a bezpečnosť a pre tento cieľ robiť účinné kolektívne opatrenia, aby sa predišlo ohrozeniu mieru, odstránilo sa jeho ohrozenie

a potlačil každý útočný čin alebo iné porušenie mieru, a v zhode so zásadami spravodlivosti a medzinárodného práva uskutočňovať mierovými prostriedkami úpravu alebo riešenie sporov alebo situácií, ktoré by mohli viesť k porušeniu mieru.

(2) Rozvíjať medzi národmi priateľské vzťahy založené na úcte k zásade rovnoprávnosti a sebaurčenia národov, ako aj robiť každé iné vhodné opatrenia na posilnenie svetového mieru.

(3) Uskutočňovať medzinárodnú spoluprácu riešením medzinárodných problémov hospodárskeho, sociálneho, kultúrneho alebo humanitného charakteru podporovaním a posilňovaním úcty k ľudským právam a základným slobodám pre všetkých bez rozdielu rasy, pohlavia, jazyka alebo náboženstva.

(4) Byť strediskom, ktoré by uvádzalo do súladu úsilia národov pri dosahovaní týchto spoločných cieľov.

Článok 2

Organizácia a jej členovia, sledujúc ciele vyhlásené v článku prvom, budú konať podľa týchto zásad:

(1) Organizácia je založená na zásade zvrchovanej rovnosti všetkých svojich členov.

(2) Všetci členovia Organizácie spojených národov plnia svedomite záväzky, ktoré prevzali podľa tejto Charty, aby tak všetkým zabezpečili práva a výhody vyplývajúce z členstva.

(3) Všetci členovia Organizácie spojených národov riešia svoje medzinárodné spory mierovými prostriedkami tak, aby neohrozili medzinárodný mier a bezpečnosť ani spravodlivosť.

(4) Všetci členovia Organizácie spojených národov sa vystríhajú vo svojich medzinárodných stykoch hrozby silou alebo použitia sily proti územnej celistvosti alebo politickej nezávislosti každého štátu, ako aj každého iného spôsobu nezlučiteľného s cieľmi Organizácie spojených národov.

(5) Všetci jej členovia poskytnú Organizácii spojených národov všemožnú pomoc pri každej akcii, ktorú urobí v súlade s ustanoveniami tejto Charty, a vystríhajú sa poskytovať pomoc ktorémukolvek štátu, proti ktorému robí Organizácia spojených národov preventívnu alebo donucovaciu akciu.

(6) Organizácia sa postará o to, aby i štáty, ktoré nie sú jej členmi, konali podľa týchto zásad, pokiaľ je to potrebné pre udržanie medzinárodného mieru a bezpečnosti.

(7) Nijaké ustanovenie tejto Charty nedáva Organizácii spojených národov právo zasahovať do vecí, ktoré podstatne patria do vnútornej právomoci štátov, ani nezaväzuje jej členov, aby takéto veci podrobovali riešeniu podľa tejto Charty. Táto zásada však neprekáža, aby sa použili donucovacie opatrenia podľa kapitoly VII.

KAPITOLA II

ČLENSTVO

Článok 3

Pôvodnými členmi Organizácie spojených národov sú štáty, ktoré sa zúčastnili na konferencii Spojených národov o vytvorení medzinárodnej organizácie v San Franciscu alebo predtým podpísali vyhlásenie Spojených národov z 1. januára 1942 a podpísali a ratifikovali túto Chartu podľa článku 110.

Článok 4

(1) Za členov Organizácie spojených národov sa môžu prijať všetky mierumilovné štáty, ktoré prijmú záväzky obsiahnuté v tejto Charte a podľa úsudku Organizácie sú spôsobilé a ochotné tieto záväzky plniť.

(2) O prijatí každého takéhoto štátu za člena Organizácie spojených národov rozhodne Valné zhromaždenie na odporúčanie Bezpečnostnej rady.

Článok 5

Člen Organizácie spojených národov, proti ktorému Bezpečnostná rada podnikla preventívnu alebo donucovaciu akciu, môže byť na jej odporúčanie Valným zhromaždením pozbavený výkonu členských práv a výsad. Výkon týchto práv a výsad môže obnoviť Bezpečnostná rada.

Článok 6

Člena Organizácie spojených národov, ktorý trvale porušuje zásady vyhlásené v tejto Charte, môže Valné zhromaždenie na odporúčanie Bezpečnostnej rady z Organizácie vylúčiť.

KAPITOLA III

ORGÁNY

Článok 7

(1) Ako hlavné orgány Organizácie spojených národov sa zriaďujú: Valné zhromaždenie, Bezpečnostná rada, Hospodárska a sociálna rada, Poručenská rada, Medzinárodný súdny dvor a Sekretariát.

(2) Podľa tejto Charty možno zriadiť pomocné orgány, ktoré by sa ukázali potrebnými.

Článok 8

Organizácia spojených národov nezavedie nijaké obmedzenia spôsobilosti mužov a žien, pokiaľ ide o rovnoprávnú účasť v akejkoľvek funkcii v jej hlavných a pomocných orgánoch.

KAPITOLA IV

VALNÉ ZHROMAŽDENIE

ZLOŽENIE

Článok 9

(1) Valné zhromaždenie sa skladá zo všetkých členov Organizácie spojených národov.

(2) Každý člen má vo Valnom zhromaždení najviac päť zástupcov.

ÚLOHY A PRÁVOMOC

Článok 10

Valné zhromaždenie môže rokovať o všetkých otázkach alebo veciach, ktoré patria do rámca tejto Charty alebo sa týkajú právomoci a úloh orgánov stanovených touto Chartou, a môže, s výnimkou ustanovení článku 12, robiť členom Organizácie spojených národov, Bezpečnostnej rade alebo obom súčasne odporúčania o takýchto otázkach alebo veciach.

Článok 11

(1) Valné zhromaždenie môže študovať všeobecné zásady spolupráce pre zachovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti, vrátane zásad o odzbrojení a úprave zbrojenia, a môže robiť odporúčania o týchto zásadách členom Organizácie, Bezpečnostnej rade alebo obom súčasne.

(2) Valné zhromaždenie môže prerokúvať všetky otázky o zachovaní medzinárodného mieru a bezpečnosti, ktoré mu predložil niektorý člen Organizácie spojených národov alebo Bezpečnostná rada, alebo podľa článku 35 ods. 2 štát, ktorý nie je členom Organizácie, a môže, s výnimkou ustanovení článku 12, robiť odporúčania vo všetkých takýchto otázkach zainteresovanému štátu alebo štátom, Bezpečnostnej rade, alebo súčasne zainteresovaným štátom i Bezpečnostnej rade. Každú otázku, ktorá vyžaduje akciu, postúpi Valné zhromaždenie Bezpečnostnej rade pred rozpravou alebo po nej.

(3) Valné zhromaždenie môže upozorniť Bezpečnostnú radu na situácie, ktoré by mohli ohroziť medzinárodný mier a bezpečnosť.

(4) Právomoc Valného zhromaždenia určená v tomto článku neobmedzuje všeobecný dosah článku 10.

Článok 12

(1) Pokiaľ Bezpečnostná rada vykonáva v súvislosti s nejakým sporom alebo situáciou úlohy, ktoré jej zverila táto Charta, Valné zhromaždenie neurobí nijaké odporúčanie o tomto spore alebo situácii, iba ak ho o to Bezpečnostná rada požiada.

(2) Generálny tajomník upovedomí so súhlasom Bezpečnostnej rady Valné zhromaždenie pri každom zasadnutí o všetkých veciach, týkajúcich sa zachovania medzinárodného mieru a bezpečnosti, ktorými sa zaoberá Bezpečnostná rada, a tak isto ihneď upovedomí Valné zhromaždenie, alebo ak Valné zhromaždenie nezasadá, tak členov Organizácie, len čo sa Bezpečnostná rada prestane týmito vecami zaoberať.

Článok 13

(1) Valné zhromaždenie dáva podnet k štúdiu a robí odporúčania s týmto cieľom:

- a) aby sa podporovala medzinárodná spolupráca na politickom poli a aby sa posilňoval pokrok v rozvoji medzinárodného práva a jeho kodifikácie;
- b) aby sa podporovala medzinárodná spolupráca na hospodárskom, sociál-

nom, kultúrnom, výchovnom a zdravotnom poli a aby sa uľahčilo uskutočňovanie ľudských práv a základných slobôd pre všetkých bez rozdielu rasy, pohlavia, jazyka alebo náboženstva.

(2) Ďalšiu zodpovednosť, úlohy a právomoc Valného zhromaždenia vo veciach uvedených v odseku 1 písm. b) ustanovujú kapitoly IX a X.

Článok 14

S výhradou ustanovenia článku 12 Valné zhromaždenie môže odporúčať opatrenia na pokojné urovanie každej situácie akéhokoľvek pôvodu, o ktorej sa domnieva, že by mohla ohroziť všeobecné blaho alebo priateľské vzťahy medzi národmi, vrátane situácií, ktoré vznikli porušením ustanovení tejto Charty upravujúcich ciele a zásady Organizácie spojených národov.

Článok 15

(1) Valné zhromaždenie dostáva výročné a osobitné správy od Bezpečnostnej rady a rokuje o nich. Tieto správy obsahujú hlásenia o opatreniach, o ktorých Bezpečnostná rada rozhodla alebo ktoré urobila, aby bol zachovaný medzinárodný mier a bezpečnosť.

(2) Valné zhromaždenie dostáva správy od iných orgánov Organizácie a rokuje o nich.

Článok 16

Valné zhromaždenie vykonáva v sústave medzinárodného poručenstva tie úlohy, ktoré mu určujú kapitoly XII a XIII vrátane schvaľovania poručenských dohôd pre územia, ktoré nie sú označované ako vojensky dôležité.

Článok 17

(1) Valné Zhromaždenie prerokúva a schvaľuje rozpočet Organizácie.

(2) Náklady Organizácie znášajú členovia podľa rozvrhu stanoveného Valným zhromaždením.

(3) Valné zhromaždenie prerokúva a schvaľuje finančné a rozpočtové dohody s medzinárodnými špecializovanými organizáciami, ktoré spomína článok 57, skúma správne rozpočty týchto organizácií a robí im pre ten cieľ odporúčania.

HLASOVANIE

Článok 18

(1) Každý člen Valného zhromaždenia má jeden hlas.

(2) O dôležitých otázkach rozhoduje Valné zhromaždenie dvojtretinovou väčšinou prítomných a hlasujúcich členov. Za dôležité otázky sa považujú: odporičania týkajúce sa zachovania medzinárodného mieru a bezpečnosti, voľba nestálych členov Bezpečnostnej rady, voľba členov Hospodárskej a sociálnej rady, voľba členov Poručenskej rady podľa článku 86 ods. 1 písm. c), prijímanie nových členov do Organizácie spojených národov, pozastavenie výkonu členských práv a výsad, vylúčenie členov, otázky spojené s účinkovaním poručenskej sústavy a rozpočtové otázky.

(3) Rozhodnutia o ostatných otázkach, vrátane určenia ďalších nových kategórií otázok, o ktorých sa má rozhodovať dvojtretinovou väčšinou, sa prijímajú väčšinou prítomných a hlasujúcich členov.

Článok 19

Člen Organizácie spojených národov, ktorý sa omešká s platením svojich príspevkov Organizácii, nemá hlasovacie právo vo Valnom zhromaždení, ak sa suma jeho nedoplatkov rovná sume príspevkov, ktorá na neho pripadá za uplynulé dva roky, alebo je vyššia. Valné zhromaždenie však môže dovoliť hlasovať aj takémuto členovi, ak je presvedčené, že neplatenie spôsobili okolnosti, ktoré sú nezávislé od jeho vôle.

KONANIE

Článok 20

Valné zhromaždenie sa schádza na pravidelné ročné zasadnutia a ak to pomery vyžadujú, na mimoriadne zasadnutia. Mimoriadne zasadnutie zvoláva generálny tajomník na žiadosť Bezpečnostnej rady alebo väčšiny členov Organizácie spojených národov.

Článok 21

Valné zhromaždenie sa uznáša na svojom rokovacom poriadku. Pre každé zasadnutie si volí predsedu.

Článok 22

Valné zhromaždenie si môže vytvárať také pomocné orgány, ktoré považuje za potrebné na vykonávanie svojich úloh.

KAPITOLA V BEZPEČNOSTNÁ RADA

ZLOŽENIE

Článok 23

(1) Bezpečnostná rada sa skladá z pätnástich členov Organizácie spojených národov. Čínska republika, Francúzsko, Zväz sovietskych socialistických republík, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska a Spojené štáty americké sú stálymi členmi Bezpečnostnej rady. Valné zhromaždenie volí desať ďalších členov Organizácie ako nestálych členov Bezpečnostnej rady, prihliadajúc predovšetkým na to, ako členovia Organizácie prispievajú k zachovaniu medzinárodného mieru a bezpečnosti, na ostatné ciele Organizácie, ako aj na spravodlivé zemepisné zastúpenie.

(2) Nestáli členovia Bezpečnostnej rady sa volia na dva roky. Pri prvej voľbe nestálych členov Bezpečnostnej rady po jej rozšírení z jedenásť na pätnásť členov sa dvaja zo štyroch doplňujúcich členov volia na 1 rok. Členovia, ktorých funkčné obdobie uplynulo, nie sú voliteľní ihneď.

(3) Každý člen Bezpečnostnej rady má v nej jedného zástupcu.

ÚLOHY A PRÁVOMOC

Článok 24

(1) Aby bola zabezpečená rýchla a účinná akcia Organizácie spojených národov, zverujú jej členovia Bezpečnostnej rade hlavnú zodpovednosť za zachovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti a uznávajú, že Bezpečnostná rada, plniac svoje povinnosti vyplývajúce pre ňu z tejto zodpovednosti, koná v ich v mene.

(2) Pri plnení týchto povinností Bezpečnostná rada koná v súlade s cieľmi a zásadami Organizácie spojených národov. Osobitnú právomoc zverenú Bezpečnostnej rade na výkon týchto povinností ustanovujú kapitoly VI, VII, VIII a XII.

(3) Bezpečnostná rada predkladá Valnému zhromaždeniu na prerokovanie ročné a podľa potreby aj osobitné správy.

Článok 25

Členovia Organizácie súhlasia, že prijmu a vykonajú rozhodnutia Bezpečnostnej rady podľa tejto Charty.

Článok 26

Bezpečnostná rada je zodpovedná prostredníctvom výboru vojenských štábov, spomenutého v článku 47, za vypracovanie a predloženie plánov na vybudovanie sústavy pre úpravu zbrojenia členom Organizácie, aby tak medzinárodný mier a bezpečnosť dostali pevný a trvalý základ a aby sa pritom na zbrojenie odvádzalo minimum ľudských a hospodárskych zdrojov sveta.

HLASOVANIE

Článok 27

- (1) Každý člen Bezpečnostnej rady má jeden hlas.
- (2) O procedurálnych otázkach rozhoduje Bezpečnostná rada kladnými hlasmi deviatich členov.
- (3) O všetkých ostatných otázkach rozhoduje Bezpečnostná rada kladnými hlasmi deviatich členov vrátane hlasov všetkých stálych členov, pričom pri rozhodnutiach podľa kapitoly VI a podľa článku 52 ods. 3 sa sporová strana zdrží hlasovania.

KONANIE

Článok 28

- (1) Bezpečnostná rada je organizovaná tak, aby bola schopná nepretržite vykonávať svoje úlohy. Preto každý jej člen musí mať v sídle Organizácie svojho stáleho zástupcu.
- (2) Bezpečnostná rada sa schádza na pravidelných schôdzkach na ktorých každý jej člen môže byť, ak si to želá, zastúpený členom vlády alebo iným osobitne určeným zástupcom.
- (3) Bezpečnostná rada môže mať schôdzky aj inde ako v sídle Organizácie, a to tam, kde podľa jej uváženia najviac uľahčí jej činnosť.